

Nr 28

Utlåtande i anledning av motioner om översyn av exportkreditfinansieringen m. m.

I de likalydande motionerna I: 393 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 491 av herr *Bohman m. fl.* yrkas att riksdagen skall

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte

a) förelägga 1968 års höstriksdag förslag om emissionskontrollens avskaffande,

b) låta företaga en översyn beträffande exportkreditfinansieringen i vad avser såväl institutionell ram och formella regler som tillämpade arbetsformer,

2. i övrigt beakta vad i motionerna anförts.

Såvitt motionerna gäller frågan om emissionskontrollens avskaffande torde de få behandlas i samband med Kungl. Maj:ts proposition nr 94, vari bl. a. föreslås att lagen om räntereglering och emissionskontroll skall få fortsatt giltighet.

Motionerna

I motionerna anges ett flertal förslag till åtgärder på den ekonomiska politikens och näringspolitikens områden, avsedda att på längre sikt förbättra näringslivets arbetsvillkor. Flera av dessa förslag utvecklas vidare i andra motioner eller aktualiseras i senare sammanhang, varför hemställan i de nu föreliggande motionerna har fått mera begränsad räckvidd.

Inledningsvis hänvisar motionärerna till den ökade arbetslösheten och till den minskade ekonomiska framstegstakten i vårt land. Som huvudorsak till sjunkande lönsamhet inom näringslivet anges den ogynnsamma inhemska kostnadsutvecklingen. Läget säges påkalla kraftfulla insatser till näringslivets stöd. Motionärerna kritiserar vissa uttalanden från regeringens sida i den näringspolitiska debatten. Strukturrationaliseringen har enligt deras mening på ett oriktigt sätt framställts som en huvudorsak till det försämrade sysselsättningsläget, medan betydelsen av det höga kostnadsläget i Sverige förbisetts. Två slags reformkrav betonas, nämligen å ena sidan åtgärder av betydelse för den enskildes trygghet i en föränderlig ekonomi, å andra sidan åtgärder för att förbättra det ekonomiska klimatet för näringslivet. Den enskildes trygghet garanteras, framhålles det, i första hand av företagsamhetens effektivitet och konkurrenskraft. Motionärerna

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 8 saml. Nr 28

diskuterar särskilt skatte- och avgiftsreformer i syfte att underlätta företagens konsolidering och utveckling. De förordar vidare en breddning och aktivering av aktiemarknaden, en avveckling av valutaregleringen, en modernisering av kreditmarknadslagstiftningen och en förbättring av de mindre och medelstora företagens arbetsvillkor.

I fråga om det här aktuella av de båda reformkrav som återkommer i motionernas hemställan anföras bl. a. följande.

Kredittiderna i den internationella handeln har under senare år avsevärt förlängts, inte minst i samband med exporten till underutvecklade länder. AB Svensk exportkredit, som tillkommit mot bakgrund av de kreditproblem som sålunda skapats, har blott delvis fått sin kapacitet utnyttjad. En jämn och konsekvent exportkreditgivningspolitik är betydelsefull. Möjligheter bör föreligga att få förhandsbesked huruvida en viss finansiering kan påräknas.

Uppgifter om AB Svensk exportkredit

AB Svensk exportkredit inregistrerades 1962. Bakgrunden till dess tillkomst var att konkurrensen på utlandsmarknaderna under senare år kommit att i ökad utsträckning gälla även beläningsvillkoren. Kredittiderna hade därigenom kommit att förlängas, vilket ställde avsevärda krav på exportföretagens finansiella resurser. Då affärsbankerna inte hade lagenlig rätt att medge bundna krediter av erforderlig längd inrättade staten och affärsbankerna gemensamt AB Svensk exportkredit för att skapa de institutionella förutsättningar som krävdes för att lösa exportnäringens finansieringsproblem. Bolagets huvudsakliga uppgift är att genom långivning medverka vid finansiering av svensk export av varor och tjänster. Medel härför erhåller bolaget genom egen upplåning. Maximitiden för lån från bolaget är 20 år.

Bolaget har ett aktiekapital av 100 milj. kr., varav hälften tecknats av staten. Dess utlåningskapacitet uppgår till över 700 milj. kr. Utlåningen under åren 1965—1967 var i runda tal resp. 115 milj. kr., 165 milj. kr. och 190 milj. kr. Summan av utestående lån var vid 1967 års utgång ca 460 milj. kr. Lånen har huvudsakligen gått till varvsindustrin.

Tidigare behandling av frågan

I partimotioner från högerpartiet våren 1967 i anledning av propositionen om inrättande av Sveriges investeringsbank AB förekom bl. a. samma förslag rörande exportkreditfinansieringen som det nu förevarande. Även motiveringen var densamma. Bankoutskottet (utl. 1967: 33, s. 20) uttalade att motionärerna inte anförde några faktiska skäl för sitt yrkande och att utskottet inte heller i annan ordning blivit övertygat om att den begärda översynen var erforderlig. Utskottet avstyrkte därför motionerna i den

aktuella delen. Högerpartiets representanter anförde i en reservation att de fann motionärernas argument bärande och därför tillstyrkte att den begärda översynen skulle komma till stånd. Riksdagen avslög motionsyrkandet.

Utskottet

AB Svensk exportkredit har, såvitt utskottet kan bedöma, utvecklats och kunnat bevilja krediter i takt med näringslivets efterfrågan. Motionärerna har inte nu anfört några skäl för en översyn beträffande exportkreditfinansieringen utöver dem som åberopades förra året, då samma förslag prövades och avslogs av riksdagen. Någon anledning till ändrat ställningstagande från riksdagens sida föreligger enligt utskottets mening icke.

Vad som i övrigt anförts i motionerna torde inte påkalla yttrande i detta sammanhang. Utskottet hemställer således,

att riksdagen avslår motionerna I: 393 och II: 491, såvitt nu är i fråga.

Stockholm den 18 april 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s)*, Åkerlund (h), Lundin (s), Stefanson (fp), Mattsson (cp) och Brundin (h)*;

från andra kammaren: herrar Regnéll (h), Hagnell (s)*, Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Ekström i Iggesund (s) och Löfgren (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Åkerlund (h), Brundin (h) och Regnéll (h), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I årets finansplan betonas att det är en viktig uppgift för den ekonomiska politiken att bevara jämvikten i bytesbalansen. Förhoppningarna om att detta syfte skall kunna förverkligas grundas bl. a. på antagandet att exporten skall fortsätta att växa mer än importen. En dylik positiv utveckling av vår export är emellertid inte att räkna med utan vidare. Konkurrensen på exportmarknaden är hård. Ett av problemen är den avsevärda förlängning av kredittiderna i den internationella handeln som har inträtt under senare år,

särskilt när det gäller mera kostnadskrävande investeringar. Kredittider på över tio år är, såsom framhålles i motionerna, inte ovanliga, och i samband med exporten till underutvecklade länder kan ännu mycket längre krediter förekomma. Även om bankerna numera har fått ökade möjligheter att lämna långa krediter kan det inte anses vara en uppgift för dem att sörja för den mycket långa exportfinansieringen.

Med hänsyn till vad nu sagts är det påfallande att AB Svensk exportkredit, som staten och näringslivet tillsammans bildat för att medverka till att lösa exportnäringens finansieringsproblem, inte har fått sin kapacitet fullt utnyttjad. Anledningen härtill torde vara att söka i brister beträffande både de formella föreskrifter som gäller och de arbetsformer som tillämpas. En väsentlig förbättring skulle exempelvis inträda, om det bleve möjligt att erhålla förhandsbesked om huruvida en viss finansiering kan påräknas.

Den översyn av exportkreditfinansieringen som motionärerna påkallar synes sålunda angelägen. Förutom ett studium av hur AB Svensk exportkredits verksamhet är reglerad och utformad i praktiken bör en sådan översyn innefatta en inventering av de önskemål som man inom exportföretagen hyser rörande reformer på exportkreditfinansieringens område.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 393 och II: 491, såvitt nu är i fråga, hos Kungl. Maj:t hemställer om en översyn beträffande exportkreditfinansieringen i enlighet med vad utskottet här anfört.»